

نگاهی به تاریخ حوزه علمیه اهر

نزدیک یک قرن پیش مدرسه علمیه در اهر بنیان گذاشته شد تا مرکزی برای تربیت عالمان دینی در منطقه قره داغ باشد. میرزا حسن وزیر که مسؤول امور مالیه قره داغ بود، در سال 1307 هـ ش دستور ساخت بنای مدرسه علمیه را صادر کرد و این بنا زیر نظارت او ساخته شد...

نزدیک یک قرن پیش مدرسه علمیه در اهر بنیان گذاشته شد تا مرکزی برای تربیت عالمان دینی در منطقه قره داغ باشد. میرزا حسن وزیر که مسؤول امور مالیه قره داغ بود، در سال 1307 هـ ش دستور ساخت بنای مدرسه علمیه را صادر کرد و این بنا زیر نظارت او ساخته شد.

مدرسه علمیه اهر که با نام «شمس» شهرت داشته است، در دوره پهلوی به مدرسه دولتی تبدیل شد و تلاش علما و طلبه‌های منطقه در جهت تبدیل مدرسه به حوزه علمیه ثمر نداد تا این که آیت‌الله شیخ حسین نجفی اهری در احیای مجدد حوزه علمیه توفیق یافت و مدیریت آن را به دست گرفت.

پس از انقلاب اسلامی ساختمان جدیدی در سه طبقه و در محل حوزه علمیه ساخته شد و هم اکنون با نام مدرسه علمیه امام صادق (ع) تعداد هفتاد طلبه را در شش پایه آموزش می‌دهد.

در دوره حکومت پهلوی و در حالی که حوزه علمیه شمس به مدرسه تبدیل شده بود، در سال 1325 مدرسه علمیه دیگری در ضلع شمالی حیاط مسجد جامع که به دوره سلجوقی و اتابکان آذربایجان منسوب است، بنا شد.

این مدرسه از سوی حاج میرجواد باغبانی با اموال میر صالح که بی‌وارث بود، ساخته شد و به مدرسه علمیه «جوادیه» نام گرفت. در این مدرسه علمای بزرگی چون آیت‌الله شیخ حسین آقا برقی، آیت‌الله شیخ حسین نجفی اهری و آیت‌الله حاج سید جعفر بنی‌هاشم به تدریس و آموزش طلاب همت داشتند.

اکنون ساختمان مدرسه علمیه جوادیه به حال خود رها شده و در حال تخریب است و با توجه به ارزش تاریخی و دیرینه‌ای که دارد از مسؤولان حوزه میراث فرهنگی انتظار می‌رود تا در خصوص مرمت آن همت گماشته و به مراکز چون موزه مشاهیر دینی قره‌داغ تبدیل شود؛ چنان‌که امام جمعه شهرستان اهر پیش‌تر خواستار «تدوین و جمع‌آوری تاریخ شفاهی علما و حوزه علمیه اهر» شده بود.

از سوی دیگر مکاتب دینی در ارسباران پیشینه بالایی دارد و پیش‌تر از حوزه‌های علمیه اهر، شیخ شهاب‌الدین محمود اهری، عارف بزرگ قرن هفتم، در محل بقعه کنونی‌اش به تربیت علما و عرفا می‌پرداخت و این محل در زمان حیات شیخ دارای تشکیلات درسی بود و عالمان و عارفان بزرگی چون شیخ جمال‌الدین تبریزی، بابا فرج وایقانی، باله بنیسی و علمای دیگر، در این دارالعلم به تحصیل کمالات نفسانی و فقه مشغول بودند.

گفتنی است، بقعه کنونی شیخ شهاب‌الدین اهری در زمان شاه عباس اول صفوی ساخته شده است.

تحقیقات مدون تاریخی زوایای بیش‌تری از فعالیت مکاتب دینی در قره‌داغ را روشن خواهد کرد و نمونه‌های متعددی از چنین فعالیت‌ها به دست خواهد آمد، همچون فعالیت محدث شیخ عمادالدین اهری که ظاهراً پیش از دوره صفوی می‌زیسته و معارف و الهیات تدریس می‌کرد و قبرش در مسجدی به نام او که در سال 1277 بنا شده، امروزه مورد احترام مردم و محل برگزاری نماز جمعه است.